

Det Kongelige Helse- og Omsorgsdepartement
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 200700399-/SAM

Vår ref: Lisbeth Tanum

Vår dato: 25. 06.07

07/11961

Høring – forslag til utvidelse av pasientombudsordningen

Innledning

NAV Hjelpemiddelsentral Akershus har lest Helse- og Omsorgsdepartementets høring om foreslag til utvidelse av pasientombudsordningen til også å omfatte kommunenes helsetjenester etter kommunehelsetjenesteloven med unntak av kap. 4a Miljørettet helsevern og kommunens sosialtjenester etter sosialtjenesteloven med unntak av kap. 5 Økonomisk stønad, heretter kalt kommunale helse- og sosialtjenester. Vi har noen kommentarer.

Generelle kommentarer

Pasientombudsordningen ble lovfestet i pasientrettighetsloven av 1999 og førte til nye rettigheter for pasientene. Reglene i pasientrettighetsloven understreker pasientenes rett til selvbestemmelse og medvirkning når forutsetningene for det er til stede.

Ordningen omfatter i dag offentlige sykehus og spesialisthelsetjenester. Pasientombudet skal være pasientens talerør overfor spesialisthelsetjenesten og skal arbeide for pasientens interesser og rettssikkerhet samt bidra til å heve kvaliteten på tjenestene.

En utvidelse av pasientombudsordningen til å gjelde kommunale helse- og sosialtjenester vil bidra til å styrke rettssikkerhet og likhet i tjenestene. Det vil også styrke rettighetene til mennesker som ikke er i stand til å fremme egne omsorgsbehov.

St. meld 40 (2002-2003) fastslo at det i et demokrati skal være samme mulighet for alle borgere til engasjement og deltagelse på ulike arenaer i samfunnet. Hvert menneske har verdi uavhengig av funksjonsnivå. Denne grunnleggende respekten for mennesket er en viktig premisse som er lagt til grunn for utviklingen av samfunnet vi lever i.

Det offentlige har et ansvar for å sikre det enkelte menneskets verdi og likeverd. Ved å utvide pasientombudsordningen til også å gjelde kommunale helse- og sosialtjenester bidrar samfunnet til å utvikle systemer som er med på å ivareta menneskeverdet og menneskers

grunnleggende behov. For å lykkes i dette arbeidet blir det også viktig å utvikle systemer og holdninger som støtter opp under enkeltmenneskets verdi, likeverd og selvbestemmelse.

Spesielle kommentarer

Ombudets navn

Dagens ombudsordning omfatter i sin helhet spesialisthelsetjenesten, hvor betegnelsen pasient er dekkende for brukergruppen som henvender seg til ombudet. Begrepet pasient er imidlertid svært lite dekkende for mange brukerne som benytter seg av kommunale helse- og sosialtjenester. Enkelte brukergrupper vil kanskje til og med føle seg diskriminert av en slik betegnelse.

At pasientombudet er godt innarbeidet og kjent betegnelse betyr ikke at det assosieres med en kommende ordning som innbefatter kommunale helse- og sosialtjenester.

NAV Hjelpemiddelsentral Akershus er av den oppfatning at navnet bør endres til Helse- og Sosialombud.

Rutiner for overføring av kunnskap/informasjon

Formålet med pasientombudsordningen som fremgår i pasientrettighetsloven § 8-1, er at ombudet skal arbeide for å ivareta pasientenes behov, interesser og rettssikkerhet overfor helsetjenesten. Når pasientombudet får inn klagesaker kan de benytte seg av pasientenes journaler som dokumentasjon for å vurdere og avgjøre saker.

Etter kommunehelsetjenesteloven § 1-3 omfatter helsetjenesten i kommunen en rekke deltjenester, f.eks. fastlege, legevakt, fysioterapi, sykepleie, hjemmesykepleie, helsesøstertjenester, jordmor, sykehjem, heldøgnsomsorg. Sosialhelsetjenestelovens virkeområde innbefatter praktisk bistand som hjemmehjelp, brukerstyrt personlig assistanse, avlastningstiltak, støttekontakt osv. Brukere av kommunens tjenester vil som oftest motta tjenester som omfattes av både kommunehelsetjenesteloven og sosialhelsetjenesteloven. Ved behov for å klage på tjenester fra kommunen vil ombudet være avhengig av å innhente relevante opplysninger for å gjøre sine vurderinger.

NAV hjelpemiddelsentral Akershus mener at rutiner for hvordan dette skal håndteres må på plass før en utvidelse av ombudsordning kan tilbys.

I forbindelse med utredning av hvordan slike rutiner skal etableres vil man også avdekke hvem i kommunen som har plikt til å gi opplysninger og ikke minst hvem som har rett til å gi opplysninger i forhold til taushetsbelagte opplysninger.

Individuell plan, klage

Brukere med sammensatte behov for kommunale helse- og sosialtjenester har i dag rett til en individuell plan og kan klage til kommunen hvis de ikke får en slik plan.

En individuell plan kan inneholde opplysninger om behov for tjenester en bruker ønsker og selv mener han har behov for fra kommunen. En individuell plan gir ingen rett til tjenesten. Brukerne har i dag heller ingen rett til å klage over at han ikke får tjenestene han mener å ha behov for.

Med en utvidelse av pasientombudsordningen til også å gjelde kommunale helse- og sosialtjenester ville det være naturlig at Helse- og Omsorgsdepartementet legger til rette for at brukerne kan klage, ikke bare over at de ikke får en individuell plan, men også over tjenester de mener seg retten til.

Barns rettigheter

Helse- og Omsorgsdepartementet tilrår at en utvidet pasientombudsordning følger samme retningslinjer som dagens ordning i forhold til personer med utviklingshemming. Det vil si rett til å uttale sin mening, foreslå konkrete tiltak til forbedringer og underrette tilsynsmyndighetene om tilstander som det er påkrevet at disse følger opp.

Når det gjelder barn med funksjonsnedsettelse som ikke er utviklingshemmede fremkommer det ikke av høringsnotatet hvilke rutiner og tiltak Helse- og Omsorgsdepartementet tenker å innføre.

NAV Hjelpemiddelsentral Akershus mener Helse- og Omsorgsdepartementet må vurdere i hvilken grad disse barna skal kunne klage i forhold til kommunens helse- og sosialtjenester.

Det må også bringes på det rene hvem som kan klage på vegne av barna og hvem klagen skal rettes til.

Andre personer som mottar kommunal omsorg

En del barn med funksjonsnedsettelse bor helt eller delvis i barneboliger og er dermed under kommunal omsorg. NAV Hjelpemiddelsentral Akershus kan ikke se av høringsnotatet fra Helse- og Omsorgsdepartementet at det er gjort noen vurderinger i forhold til hvilken rett disse barna skal ha til å klage på tjenester de mottar.

NAV Hjelpemiddelsentral Akershus mener at hvis intensjonen er å styrke rettighetene til mennesker som ikke er i stand til å fremme egne omsorgsbehov, bør Helse- og Omsorgsdepartementet gjøre en vurdering i forhold til hvem som skal kunne klage på vegne av disse barna og hvilken rettegang klagen skal ha.

En annen brukergruppe som er under kommunal omsorg og som er svært avhengig av gode tjenester i trygge omgivelser er voksne senil demente.

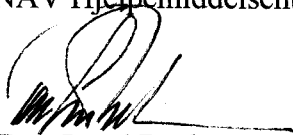
På samme måte som for barn i barnebolig mener NAV Hjelpemiddelsentral Akershus at Helse- og Omsorgsdepartementet bør gjøre en vurdering av gruppen voksne senil dementes klagemuligheter.

Konklusjon

NAV Hjelpemiddelsentral Akershus mener at en utvidelse av pasientombudsordningen til også å omfatte kommunale helse- og sosialtjenester etter kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven vil være et fornuftig og godt tiltak. Ordningen bør standardiseres slik at

den er lik i alle kommuner. Et skifte av navn til Helse- og Sosialombud vil være mer informativt.

Med vennlig hilsen
NAV Hjelpemiddelsentral Akershus

Tore Lund Bache
Avdelingsdirektør

for Kikki Zinwag

Lisbeth Tanum
Avdelingsleder rådgiveravdeling sansetap

